

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Sistematičen pregled najvažnejših določeb na polju ljudskega šolstva.

Uvod.

Do druge polovice 18. stoletja se država za ljudsko šolstvo skoro ni prav nič brigala; izobraževanje mladine je prepuščala skoro izključno cerkvi. — Kar se je do te dobe storilo za izobrazbo ljudstva, je pripisovati skoro edino le delovanju cerkve, ozir. njenih organov.

Še le za vlade cesarice Marije Terezije se je izvršil na tem potju preobrat. Cesarica Marija Terezija je bila prva, ki je spoznala važnost, ki jo ima splošna ljudska izobrazba za procvit in blagostanje države. Upoštevala je to dejstvo sklenila je reformirati celo ljudsko šolstvo. Neposredni povod k temu pomembnemu koraku je bila spomenica, ki jo je poslal posavski knezoškof grof Tirmian cesarici Mariji Tereziji, in v kateri je opozarjal merodajne kroge na „korist dobrih šol za državo in sv. vero“. Posledica te spomenice je bila, da so se ustanovile v posameznih kronovinah šolske komisije, ki se jim je poverilo razmotrivanje vprašanja, kako naj se izboljšajo šolske razmere. Hkrati so se ustanovili tudi šolski zakladi, ki naj bi omogočevali ozir. olajšali vstanavljanje ljudskih šol. — Leta 1774. je odobrila cesarica Marija Terezija „splošni šolski red“, ki je vseboval precej natančne določbe o vstanovitvi ljudskih šol ter o šolskem obisku. Tako n. pr. določa ta šolski red, da se morajo vsaj v onih krajih kjer se vodijo župne knjige, vstanoviti takozvane trivijalne šole, v katerih se naj podučuje krščanski nauk, zgodbe sv. pisma, pisanje, branje in malo računstvo. Dalje se mora vstanoviti v vsakem okrožju vsaj ena glavna šola, na kateri naj se podučuje: latinščina, zemljepis in zgodovina i. t. d. — Nadzorstvo in vrhovno vodstvo ljudskih šol se je poverilo političnim oblastem.

Za vladanja Marije Terezije se je ustanovilo 4000 šol ter en učiteljski seminar.

Započeto delo so nadaljevali nasledniki Marije Terezije. Cesar Jožef II. je vpeljal šolsko obveznost. Določil je, da morajo vsi otroci od 6.—12. leta obiskovati javno ljudsko šolo, ter da je proti starišem, ki ne bi pošiljali svojih otrok v šolo, eventualno uporabljati prisilna sredstva. — Leta 1781 se je že pričelo z rednim popisovanjem šolgodnih otrok.

Z najvišjo odločbo z dne 11/II. 1787 se je potem vstanovil takozvani šolski patronat. Patroni šole so bili zavezani vstanoviti in vzdrževati potrebne šole. Citirana odločba je vsebovala podrobna določila, kako se pridobi šolski patronat. — Na podlagi vstanovitve šolskega patronata se je potem odredilo, da se morajo povsod ondi vstanoviti šole, ker se nahaja v pol ure obsegajočem okolišču 90 do 100 šolgodnih otrok.

Tako opažamo neprestan napredek in razvoj v ljudskem šolstvu, vedno intenzivnejše delovanje države na polju splošne ljudske izobrazbe. — Država, ki se dolgo časa za izobrazbo ljudstva skoro prav nič ni brigala, prilastila si je polagoma vrhovno vodstvo in nadzorstvo ljudskega šolstva, dočim je stopil vpliv cerkve nekoliko v ozadje.

Vse do sedaj izišle odredbe na polju ljudskega šolstva, pa je prekosila takozvana „politična uredba nemških ljudskih šol“, ki je bila odobrena z dvorno-pisarniško odločbo z dne 14/VIII. 1805 št. 16658.

Ta odredba je podala podrobne določbe glede vstanovitve ljudskih šol, vzdrževanje šol ter šolskega nadzorstva ter nadalje o šolskem obisku, šolski disciplini o pravicah in dolžnostih učiteljskega osebja. — Iz te odredbe naj posnamemo samo nekaj zanimivostij. — Trivijalne šole se morajo vstanoviti povsod, kjer se vodi župna knjiga; ločitev šole po spolu se priporoča; šolska obveznost traja od šestega do izpolnjenega 12. leta. Šolsko nadzorstvo se prepusti v prvi vrsti duhovništvu, na deželi, župniku in dekanu.

Nove socialne razmere, tekom let na polju šolstva pridobljene skušnje so potem vplivale na nadaljnji razvoj ljudskega šolstva.

Kakor v mnogih družih ozirih, tako je bilo tudi za ljudsko šolstvo velikega in odločilnega pomena leto 1848. — Živahno gibanje narodov, ki so se zbudili iz dolgoletnega mrtvila, samozavetni in odločni nastop posameznih narodnostij — sta žela velepomemben uspeh: materni jezik učencev se je proglašil za učni jezik na ljudskih šolah. — Kako velikega pomena je bila proglašenje tega načela za razvoj posameznih narodnostij, nam je najjasnejši dokaz vedno živahnejše gibanje malih narodov, ki se je pojavilo po letu 1848.

Poleg konkordata z dne 5/XI. 1855 drž. zak. št. 195, ki je znatno zopet povečal vpliv cerkve na ljudsko šolstvo, omeniti nam je še izmed starejših zakonov tudi posamezne občinske rede, ki so podali tudi na polju ljudskega šolstva pomembne in odločilne določbe. Občinski redi so odpravili doslej obstoječi postavniki šolski patronat in stroški nastanitve in vzdrževanja ljudskih šol so se naprtili krajevnim občinam.

To je v kratkem pregled razvoja ljudskega šolstva do leta 1867. Po tem pregledu preidimo k razmotrivanju obstoječih ljudskošolskih zakonov. — Naš namen nikakor ni, podati podrobno sliko vseh zakonov, ki se nanašajo na ljudsko šolstvo, ker bi bilo to vsekakor preveč obširno; omejili se bomo temveč le na to da obrazložimo sistematično vse važnejše zakonite odredbe, ki jih morajo županstva in krajni šolski sveti pri svojem uradnem poslovanju poznati, če hočejo uspešno in z pridom izvrševati svoj težavni posel.

V svrhu večje preglednosti bomo razvrstili naša izvajanja v posamezne razpredelke, ki jih bomo označili z primernimi napisi.

Predno preidemo k naši nalogi, hočemo samo še na kratko podati karakteristiko obstoječega ljudskošolskega zakonodajstva, ker se nam zdi to v ložje umevanje sledečih razmotrivanj neobhoden potrebno.

Temeljna načela obstoječe organizacije ljudskega šolstva so jasno izražena v členu XVII. drž. osnovnega zakona z dne 4/XII. 1867 drž. zak. št. 142.

Vrhovno vodstvo in nadzorstvo glede celega šolstva pripada državi, ki izvršuje to svojo nalogo po navlašč zato postavljenih organih.

Vse šolstvo stoji torej pod neposrednim vodstvom in vplivom države. Vpliv cerkve stoji popolnoma v ozadju ter se omejuje edino le na preskrbo verskega braka. — Vsa organizacija in uprava šolstva je v rokah države.

Državni osnovni zakon proglašja na eni strani učno svobodo, na drugi strani pa vrhovno nadzorstveno oblast države nad vsem šolstvom.

Ta temeljna načela so tudi jasno izražena v obstoječem državnem šolskem zakonu, ki je izšel dne 14/V. 1869 in ki je bil deloma izpremenjen po zakonu z dne 2/II. 1883 drž. zak. št. 53. Ta državna zakona, ki sta zgrajena na principih drž. osnovnega zakona, podajata temeljna določila za obstoječo organizacijo ljudskega šolstva. — Podrobnejša določila glede pre-

skrbe verskega poduka na ljudskih šolah podaja zakon z dne 20/VI. 1872 drž. zak. št. 86, dočim je bila organizacija šolskih oblastev uravnana že prej, namreč z zakonom z dne 26/IV. 1869 drž. zak. št. 40.

Navedeni državni zakoni so bili potem popolnjeni deloma po deželnih zakonih, deloma po izvršilnih naredbah naučnega ministrstva.

Kar se tiče špeciijelno deželnih zakonov, omenimo, da urejujejo zgolj take zadeve, ki jim jih je država prostovoljno prepustila v rešitev, to so: ureditev šolskega nadzorstva, ustanovitve in vzdrževanja šol, ureditev pravnih razmer učiteljev in določitev šolskega obiska speciijelno z ozirom na šolske zamude. Rešitev navedenih predmetov se sme gibati le v okviru temeljnih principov, ki jih je za vse kronovine enako določil šolski zakon. — Vpliv deželnih zastopstev je torej na polju šolstva precej neznamenit, kar pa je spričo načela, da je država vrhovna voditeljica in nadzornica vsega šolstva, povsem umljivo.

Vprašanja in odgovori

1. Županstvo L.

Vprašanje: Meseca maja t. l. je merosodni uradnik po naši občini pregledoval mere, tehtnice, posode itd. Obrtniki so merosodne stroške takoj plačali. Sedaj pa terja okrajno glavarstvo, da morajo županstva plačati potovalne stroške merosodnikov. V kakšne namene se je pa porabil denar, ki so ga obrtniki plačali?

Odgovor:

Denar, ki so ga plačali obrtniki pri merosodni reviziji, se je ivročil državnemu zakladu za vzdrževanje merosodnih uradov. To so bile od strank plačane merosodne pristojbine, ki gredo državi. Čisto kaj drugega so pa potovalni stroški uradnikov. Ti gredo pa njemu za potovanje.

Nekaj sličnega najdemo tudi pri drugih uradniških potovanjih; če na pr. pride sodnik v kaki pravdi na lice mesta, morajo plačati stranke državne pristojbine in sicer v kolkih, poleg tega pa dobi sodnik povrnjene tudi svoje potovalne stroške.

Ker spada po § 8 zakona od 23. julija 1871 št. 43 drž. zak. nadzorstvo nad mero in uteži občinam in ker občine po § 7 istega zakona nimajo pravice do lastnih merosodnih uradnikov, morajo plačevati občine potovalne stroške merosodnih uradnikov za merosodne revizije.

2. Gospod F. K. v Z.

Vprašanje: Neki zdravnik hoče stopiti kot virilist v občinski odbor, ker plačuje dovolj davka. On je pa ob enem tudi občinski mrliški oglednik in mesoglednik, zato mislimo, da ne sme vstopiti kot virilist v občinski odbor, ker je občinski uslužbenec?

Odgovor:

Mrliški in mesogledniki niso smatrati kot občinski uradniki, zato imajo pasivno volilno pravico. To velja zlasti glede zdravnikov. Pasivna volilna pravica se odreka občinskim uradnikom zaradi tega, ker so od občinskega odbora gospodarsko odvisni. Od zdravnika pa, ki ima toliko premoženja ali toliko dohodkov, da plačuje 200 do 400 K davka, se ne more trditi, da je zaradi malih dohodkov, ki jih ima od ogledovanja mrličev in mesa, odvisen od občine. (Primerjajte sodbe upravnega sodišča od 11. marca 1898 št. 1307 — Budw. št. 11503, od 4.

nov. 1899 št. 8733 — Budw. št. 13222 ter 8. marca 894 št. 046 — Budw. št. 7774).

3. Ž. u. v T.

Vprašanje: Koliko sme pobirati dacar vžitine od raznih vrst mesa? Pri nas menda ni vse v redu, zato prosim, da mi naznanite tudi na podlagi katerih postavnih določb se vžitina od mesa pobira in kje dobim dotične zakone?

Odgovor:

Vžitino mesa v nezaključenem ozemlju t. j. izven mest, ki imajo takozvano mitninsko vžitino, vreja zakon od 15. junija 1877 št. 60 drž. zak. K temu zakonu še pride izvršitveni predpis finančnega ministrstva od 26. junija 1877. št. 16574, ki je bil objavljen pod št. 61 v državnem zakoniku lz 1. 1877.

V zmislu določb tega zakona v zvezi z ministerskim izvršitvenim predpisom obstoje za pobiranje vžitine trije krajevni razredi, i. s. spadajo:

V prvi razred kraji z več kot 20.000 prebivalci.

V drugi razred kraji z 10.000 do 20.000 prebivalci.

V tretji razred kraji z manj kot 10.000 prebivalci.

Vaš kraj tedaj spada v tretji razred in v tem se pobira vžitina sledeče:

1. od volov, bikov, krav in telet, ki so stara nad 1 leto po 5 K 40 v.

2. od telet starih izpod leta po 84 v.

3. od ovac, kozlov, koz, ovnov po 34 v.

4. od jagnet, do 14 kilogramov, od kozličev in prašičkov po 22 v.

5. od prašičev od 5 do 9 in pol kilograma po 64 vin.

7. od prašičev, ki so težki nad 9 in pol kilograma po 1 K 26 v.

Vse zakonite določbe v tem oziru najdete v 55. zvezku ročne izdaje avstrijskih zakonov (Handausgabe der österr. Gesetze und Verordnungen Verlag der k. k. Hof- u. Staatsdruckerei). Ta zvezek vam naroči lahko vsaka knjigarna za 1 K 20 v.

4. Županstvo B.

Vprašanje: Vdova A., ki ima dva nedoletna zakonska otroka, je bila sprejeta na podlagi priposestvanja v našo občinsko zavezo. Njena prejšnja pristojna občina, kamor je spadal njen pokojni mož, zahteva pa od nas da sprejmemo v zavezo tudi oba zakonska otroka vdove? Ali smo v to primorani?

Odgovor:

Le nezakonski otroci sledijo v pristojnosti svoji materi, — med tem ko zakonski otroci sledijo pristojnosti očetovi.

Otroka navedene vdove sta zakonska, zato ne sledita materi, ampak ostaneta tjakaj pristojna, kamor je bil njun oče ob času smrti.

V tem zmislu je izšlo že več sodb upravnega sodišča. Pri rokah nam je sedaj samo ena od 10. sept. 1896 št. 5064 — Budw. št. 9885.

5. Gospod J. S. v M.

Vprašanje: Ko je bil zadnjič pri meni respicijent finančne straže po službenih opravkih, je videl, da je na mizi ležala dopisnica trgovca P., ki mi potrjuje, da je prejel od mene po poštni nakaznici 400 K na račun njegove fakturne terjatve proti meni. Ker dopisnica seveda ni bila kolekovana, je respicijent naznanil to uradu za odmero pristojbin, češ da bo moral dotični trgovec plačati ne samo kolkovno pristojbino za teh 400 kron po lestvici II., — ampak tudi kolkovno kezen. — Ali je to res?

Odgovor:

Mogoče je, da bi res urad za odmero pristojbin predpisal dotičnemu trgovcu P. pristojbino po lestvici II.

in pa kazen, ali upravičeno to ni. Pri uradu za odmero pristojbin namreč mnogokrat tudi ne znajo pristojbinskega zakona.

Po § 9. zakona od 29. februarja 1864 št. 20 drž. zak., ki je stopil na mesto odstavka 4) pri tarifni postavki 60 prist. zak. je namreč trgovska korespondenca pogojno kolka prosta to se pravi, da je kolka prosta, če se je ne rabi pred sodiščem ali drugimi oblastmi kot dokazno sredstvo. Kolku so podvržena samo ona trgovska pisma, ki nadomeščajo menjico, dolžno pismo, zastavno pismo, akreditiv, odstopno pismo (cesijo), bilanciran konto itd. A med temi pismi, ki so v zakonu izrečno naštetih, ni najti pisma, ki nadomešča pobotnico. To potrdilo v Vašem slučaju pa sigurno nadomešča pobotnico, zato pa ni podvrženo tako potrdilo kolku.

Sicer je pa nezmislno trditi, da je treba kolekovati potrdilo o plačilu fakture po lestvici II., ko je vendar znano, da so fakture tudi, če so saldirane (to je če imajo potrdilo, da so plačane) podvržene posebnemu kolku, ki ni nikdar višji kot 10 vin. Po lestvici II. pa bi znašala pristojbina za 400 kron nič manj kot 1 krono 26 vin.

6. Gospod R. D. v M.

Vprašanje: Prosim pojasnila, koliko je v današnjih utežih 1 lot?

Odgovor:

1 lot ima približno 17¹/₂ gramov oziroma če hočete natančno 17.9018 grama.

7. Gospod I. K. v S.

Vprašanje: Delavec F. je bil pri sodišču obsojen zaradi žaljenja časti na 24. ur zapor. Njegovega nasprotnika je zastopal odvetnik, ki je sodišču predložil račun o stroških. Sodišče je določilo vseh stroškov do 80 kron. Ker delavec tega ne more plačati, vprašam če bo moral zaradi tega znabiti kako kazen in kolikšno prestat?

Odgovor:

Če ne more plačati stroškov, se mu ni treba bati nikake kazni. Denarna dolžnost se samo tedaj spremeni v zapor, če je kedo na denarno kazen obsojen in tiste denarne kazni ne more plačati. Samo denarna kazen se torej spremeni v zapor, nikdar pa ne stroški kake kazenske pravde.

8. Županstvo T.

Vprašanje: Čuli smo, da upnik ni primoran sprejeti denarja, če mu hoče plačati dolžnik s preveč drobižem. Prosimo za tozadevno pojasnilo, če je to res in v koliki meri se sme plačevati?

Odgovor:

Po zakonih o vreditvi nove valute iz 1. 1892 je vsakdo primoran sprejeti plačilo tudi v drobižu. K drobižu se štejejo vinarji, dvovinarji, desetice, dvajsetice in krone. Vendar ima ves drobiž le neko omejeno plačilno moč. Nihče ni primoran sprejeti:

1. v kronah (srebrni drobiž po 1 krono) več kot 50 K;

2- v nikljastem drobižu po 10 in 20 vinarjev več kot 10 K;

3. v bronastem drobižu po 1 in 2 vinarja več kot 1 krono.

V zlatu in v papirju ima novi denar plačilno moč neomejeno.

Opozorimo Vas pri tej priliki, da ne velja gorenja omejitev za javne blagajne ampak za zasebnike. Javne blagajne so primorane nekatere sprejemati drobiž do neomejene višine, druge pa so dolžne sprejemati nekoliko več drobiža kot zasebniki.

9. Gospod Č. K. v S.

Vprašanje: Naš nemški občinski odbor je sklenil, da se bodo napravile za vse hiše v občini jed-

nake tablice s številkami in pa z napisom kraja — toda v nemškem jeziku. Prosim pojasnila, če se morem kot hišni lastnik protiviti temu, da se na mojo hišo nabije nemška tablica? Ali smem nabiti na svojo roko tudi slovensko tablico?

O d g o v o r :

Občinski odbor je upravičen določati, v katerem jeziku naj bodo napravljene hišne tablice. Če je sklep občinskega odbora pravomočen, se ne boste mogli upirati nemški tablici. Nihče Vam pa ne more zabraniti, da na svojo hišo nabijete svojo slovensko tablico.

10. Župni urad v P.

Vprašanje: Naš občinski odbor je sklenil uvesti pasji davek. Ali je res, da župnišče ni dolžno plačevati pasjega davka v zmislu § 75. občinskega reda za Kranjsko?

O d g o v o r :

Čitajte pazno § 65. obč. reda, pa boste našli, da župnišče kot tako ni prosto občinskih davkov, ampak le dušni pastirji toda le glede kongruie. Ker se pa pasji davek ne pobira od dohodkov in je torej kongrua v tem oziru popolnoma nemerodajna, veljajo tukaj splošna določila zakona od 13. decembra 1968 št. 4 dež. zak. iz leta 1869., po katerem so davka prosti samo tisti psi, — ki so za varstvo samotnih posestev neobhodno potrebni.

11. Županstvo I. B.

Vprašanje: § 4. obč. vol. reda pravi, da voli za ženo, ki živi v zakonski skupnosti, njen mož; seveda velja to tudi za moža, ki ni davkoplavevalec. Ali ima mož tudi pravico voljen biti? Ali je potrebno, da je ta mož ob sestavi volilnih imenikov že eno leto poročen? Ali se takega moža, če je izvoljen, lahko s kaznjivo prisili, če bi izvolitve ne hotel sprejeti?

O d g o v o r :

Mož nedavkoplavevalec nima niti aktivne niti pasivne volilne pravice. Za ženo voli ne v svojem, ampak v njenem imenu, toda on ni volilec, nego volilni pooblaščenec v zmislu zakona. Razločuje se od drugih pooblaščenecv le v tem, da zanj ni treba posebnega volilnega pooblastila, — ker mu to pooblastilo daje zakon sam. —

Tak mož tedaj ne more biti voljen, vsled česar odpade odgovor na vsa ostala vprašanja.

Za to, da sme mož kot postavni zastopnik svoje žene voliti, ni treba, da bi bil ob času sestave volilnih imenikov poročen ali celo, da bil poročen že celo leto prej, zadosti ie, da se je vršila poroka vsaj pred oddajanjem glasu.

12. Gospod V. Š. v S.

Vprašanje: Posestnik A. je kupil od nedoletnih otrok posestvo. Kupnino ima plačati v obrokih in sicer takrat, ko bo vsak izmed otrok star 14 let. Davčni urad je terjati od njega neke procente, ki bi jih morali plačati otroci. On je nato plačal pri davčnem uradu celi terjani znesek meneč, da si bo smel to od kupnine odtegniti. Sodišče kot nadvarstvena oblast otrok pa tega ne dopusti. Ali je davčni urad pravilno postopal? Kam se ima A. pritožiti, če ni davčni urad prav postopal?

O d g o v o r :

Dvoje je mogoče:

1. če so bile dotične pristojbine (procente) res take, da bi jih morali otroci plačati, tedaj bi bilo seveda pravilno, da bi jih davčni urad terjati od otrok. Kljub temu pa mora pustiti sodišče, da si A. namesto otrok plačane pristojbine od kupnine odtegne.

2. če so pa pristojbine pripadle v plačilo posestniku A., tedaj se mu ne godi nikaka krivica in jih ne more od nikogar terjati.

Pripomnimo, da sme davčna oblast procente od kupnih pogodb terjati od prodajalca ali pa od kupca, kakor to hoče. Prodajalec in kupec se morata med seboj zmeniti, kako si bosta — procento razdelila oziroma plačala.

13. Županstvo Č.

Vprašanje: Kakšne študije mora imeti uradnik na železnici?

O d g o v o r :

Za prave železniške uradnike se redno zahteva dovršeno gimnazijo ali kako drugo srednjo šolo. Želeti je, da se napravi tudi matura. Vendar je od tega pravila dopustnih precej izjem. Ker bi bilo o tem treba precej obširnega pojasnila, ki pa ne spada v okvir naših dogovorov, Vam svetujemo, da se obrne Vaš g. župan ali pa tajnik na kakega železniškega uradnika, ki mu bo dal natančnih navodil.

14. Županstvo Ž.

Vprašanje: Tukajšnji gostilničar A. ima v svoji gostilni godbeni avtomat. Mnogokrat ljudje tudi na avtomatovo godbo plešejo. Ali mora gostilničar od take godbe na avtomat in od plesa tudi plačati licenco in prositi za dovoljenje?

O d g o v o r :

Za godbo z avtomati ni treba prositi od slučaja do slučaja za dovoljenje ali plačevati kako licenco. Pač pa mora gostilničar prositi za dovoljenje k plesu na tako godbo in tudi odrajtati licenčno pristojbino, sicer ga zadene kazen.

15. Gospod M. V. v V.

Vprašanje: Pri nas je definitivno nastavljen učitelj, ki pa še ni star 24 let, pač pa so mu leta prikupili ozir. je bil polnoletnim spoznan. Ali sme pri občinskih volitvah voliti sam?

O d g o v o r :

Vsak definitivno nastavljen učitelj ali javni uradnik ima po neki sodbi upravnega sodišča že zaradi svoje javne službe aktivno volilno pravico, ki jo sme osebno izvrševati. Ta sodba je iz leta 1883. Pozneje je pa izšla drugačna sodba upravnega sodišča, ki pravi, da je nedoletni učitelj ali uradnik upravičen voliti samo po svojem varhu. Po našem mnenju je ta druga sodba pravilnejša od prve, ker zakon vendar zahteva od vsakega, ki volilno pravico osebno izvršuje »samopravnost«. Še od pooblaščenecv se zahteva, da so samopravni, tembolj se sme to zahtevati od izvršujočih volilcev.

Drugačna je pa stvar v Vašem slučaju. Vaš učitelj je polnoletnim spoznan, torej samopraven. Fizično polnoleten ni, ker ni še 24 let star pač pa je pravno polnoleten. Za izvrševanje aktivne volilne pravice pa ne zahteva zakon nikjer fizične polnoletnosti. Dovršeno 24. leto zahteva volilni red le za pasivno volilno pravico. Učitelj tedaj sme voliti, a ne voljen biti.

Sicer pa Vas opozarjamo, da bi prišel pri drugačnem naziranju učitelj ob svojo volilno pravico. Po varhu je ne more izvrševati, ker ga več nima. Kakor naglo je bil namreč polnoletnim spoznan, ni imel z varhom ničesar opraviti in ni varh več upravičen, ga kjersibodi zastopati. Varh torej ne more zanj voliti, če še tudi njega osebno ne pustite voliti, izgubi volilno pravico docela.

16. Županstvo S.

Vprašanje: Kako dolgo smejo biti ob nedeljah trgovine odprte?

O d g o v o r :

Kako dolgo in kedaj smejo biti ob nedeljah trgovine odprte, to določajo posebne naredbe političnih deželnih oblasti, ki so za posamezne kronovine in posamezne kraje različne.

Člen IX. zakona od 18. julija 1905, štv. 125 drž. zakona pravi, da deželne vlade ne smejo dovoliti, da bi bile trgovine delj kot vsega skup 4 ure odprte.

17. **G o s p o d M. n a S.**

V p r a š a n j e: V občinske volilne imenike je bil vpisan posestnik A., ki je pred volitvami umrl; imel pa je svojega varha. Pri volitvi sami je za umrlega glasoval varh, ker mu je to komisija dopustila. Ali je bil sklep volilne komisije pravilen?

O d g o v o r:

Kdor umrje, ne more niti sam, niti po varhu, niti po pooblaščenju voliti. V posebej tudi varh ne more več ostati po smrti varovanca varh, ker kot mrtev nihče več varha ne potrebuje. Sklep volilne komisije je nepravilen. Če je od dotičnega glasu izid volitve odvisen, se le pritožite.

18. **Ž u p a n s t v o S.**

V p r a š a n j e: Tukajšnja občina ima dovoljenje, za desetletno pobiranje samostojne občinske naklade na žgane opojne pijače. Štiri stranke se pa branijo plačati določene naklade. Je-li kompetenten občinski kazenski senat te naklade izterjati, ali kako je v tem slučaju postopati?

O d g o v o r:

Občinski kazenski senat ima nastopati samo v kazenskih slučajih. Če pa je kdo v zaostanku s svojimi davki, ni to tako kaznjivo dejanje. Zato v tem slučaju nima kazenski senat nikakega posla.

Da izterjate naklado, pošljite dotičnim strankam opomin, naj plačajo takoj ves zaostanek, ker se bo sicer začelo s politično eksekucijo. Če ne plačajo, začnite po preteku kakih 14 dni z rubežem premoženja. Če še ne dobite plačila, prodajte, kar se je zarubilo. Iz skupila si plačajte zaostalo naklado.

Lahko se pa obrnete na okrajno glavarstvo, da Vam zaostanek izterja. V to svrhu morate oznaniti zneske, ki so jih dotični dolžni; dalje pošljite glavarstvu plačilni nalog, ki ste ga izdali proti zamudnim dolžnikom, in pa izkaz, da so bili plačilni nalogi v resnici dolžnikom dostavljeni.

Seveda pošljete glavarstvu samo koncepte plačilnih nalogov, ki jih je treba pri občini spraviti.

Če še niste izdali plačilnih nalogov, potem morate seveda najprej s tem začeti in s pismenim sklepom dotičnim strankam naložiti, da plačajo naklado v določenem času.

19. **G o s p o d Y. n a V.**

V p r a š a n j e: Ali sme okrajno glavarstvo ozir. deželna vlada poslati k nam komisarja, ki bo vodil volitev župana in občinskih svetovalcev?

O d g o v o r:

Volitve župana in svetovalcev spadajo očitno v prenešeni delokrog občine, zato smejo politične oblasti v posebnih ozira vrednih slučajih izročiti vodstvo takih sej posebnemu komisarju. V Vašem slučaju bi se, ker so razmere res izvanredne, kaj takega brez težav doseglo. Poizkusite!

20. **G o s p o d N. M. v V.**

V p r a š a n j e: Pri nas imamo velik gozd, ki smo ga dobili od naše grajščine. Razdeljen še ni med posamezne občane, vendar smo se domenili, koliko sme vsakdo iz gozda vzeti za svojo uporabo. Ker pa se nekateri tega ne drže, jim je županstvo prepovedalo vsako zlorabo. Sedaj so se zoper županovo prepoved pritožili in govori se, da se bo njih pritožbi ustreglo. Prosimo pojasnila, če in kako bi to bilo mogoče?

O d g o v o r:

Ni se Vam treba bati, da bi pritožniki zmagali tako, da bi smeli poljubno uživati svoje gozdne pravice. Če ste res čuli, da bo imela njihova pritožba uspeh, ga bo imela le toliko, da bo pristojna oblast izrekla, da županstvo ni upravičeno z lastnimi naredbami urejati uživanje skupnih, še ne razdeljenih gozdov, ampak da ta pravica pripada ali gozdnemu odseku ali pa agrarnemu komisarju.

21. **Ž u p a n s t v o B.**

V p r a š a n j e: Kedaj je občina kot taka dolžna iz svojega plačevati župniku kongruo?

O d g o v o r:

To je po našem mnenju samo tedaj slučaj, če se je občina zavezala v plačevanje kongruo, ko je bila župnija ustanovljena ali pa pri kaki drugi priliki. Skratka, občina mora župnika le tedaj plačevati, če jo k temu veže kak zasebnopravni naslov. Sama po sebi v zmislu kakega zakona k temu ni primorana.

22. **Ž u p a n s t v o B.**

V p r a š a n j e: V naši občini je okrajno glavarstvo podelilo gostilniško koncesijo posestniku V., čeravno se je občinski odbor zoper to izrekel. Obvestilo o tej podelitvi je došlo občinskemu uradu 12. oktobra t. l., občinski odbor je pa imel svojo sejo šele 30. oktobra in je tudi šele takrat zvedel za odločbo okrajnega glavarstva. Od katerega dne teče čas za pritožbo, ali od takrat, ko je prišla odločba glavarstva na občinski urad, ali od takrat, ko je prišla v vednost občinskemu odboru?

O d g o v o r:

Od takrat, ko je došla odločba občinskemu uradu. Stvar župana je, da potem čimpreje skliče sejo in občinskemu odboru stvar v vednost da. Če bi se n. pr. županu ne zljubilo sklicati seje kakih par mesecev, ali naj bi odločba okrajnega glavarstva toliko časa čakala na pravomoč?

23. **G o s p o d A. B. n a P.**

V p r a š a n j e: Ali more oče svojo nedoletno hčerko prisiliti, da tam služi, kjer on hoče?

O d g o v o r:

Seveda ima oče pravico določati, kje naj njegov nedoletni otrok služi. Vendar sodišče na pritožbo otrokovo lahko drugače ukrene, kakor oče, če se izkaže, da je od očeta izbrana služba slaba ali pa za otroka kvarna in škodljiva. Če je pa oče izbral dobro službo, je tudi sodišče ne izpremeni.

Če se zdi očetu, da je sodišče preveč poseglo v njegove pravice in dalo otroka neupravičeno in brez vzroka drugam služiti kakor on, se sme zoper dotično sodnikovo odločbo pritožiti na višjo inštanco.

24. **G o s p o d J. M. v T.**

V p r a š a n j e: Kakšne so določbe glede davka od mežnarskih in organistovskih stanovanj? Ali so tudi ta stanovanja davka prosta?

O d g o v o r:

Stanovanja mežnarjev in organistov so hišnorazrednega in hišnonajemninskega davka prosta, če so v župnišču. Če so izven župnišča, so podvržena tako vsem davkom, kakor druga zasebna poslopja.

Glede hišnonajemninskega davka za mežnarska stanovanja določa gorenjo prostost dvornopisarniški dekret od 9. decembra 1829, štv. 4547, glede hišnorazrednega davka pa ukaz finančnega ministrstva od 29. decembra 1860, štv. 22.870, glede organistovskih stanovanj končno dvornopisarniški dekret od 18. septembra 1827, štv. 2942. (Glej »Listnico uredništva!«)

25. Županstvo X. na Koroškem.

Vprašanje: Omenili ste v neki številki lanskega letnika, da lahko deželni predsednik potom najvišjega cesarskega sklepa lahko prisili deželni odbor k temu, da bo sprejemal in pravilno reševal slovenske dopise naših občinskih uradov. — Kje je v koroških zakonih to vtemeljeno?

Odgovor:

Deželni redi so se leta 1861. izdali za vse kronovine avstrijske bistveno enaki. Glasijo se za Kranjsko in Koroško skoraj doslovno. § 42. obeh deželnih redov ima sledečo določbo:

Če se zdi deželnemu glavarju, da je kak sklep deželnega odbora občni koristi nevaren ali veljavnim zakonom nasproten, tedaj ima pravico in dolžnost, izvrševanje takega sklepa ustaviti in zadevo predložiti po deželnem predsedniku takoj v rešitev in sklepanje cesarju. —

Iz tega razvidite, da je dolžnost deželnega glavarja, se obrniti na cesarja, če krši koroški deželni odbor obstoječe državne osnovne zakone, zlasti znani člen XIX. o enakopravnosti vseh jezikov.

Če deželni glavar sam ne bi hotel predložiti stvari v presojo cesarju, tegaj ga lahko k temu prisili deželni predsednik, Sredstev direktnih in indirektnih ima na razpolago dovolj.

Kranjski deželni odbor, ki je bil prej po večini nemški, se je do leta 1872. upiral, napravljati predloge na deželni zbor v obeh jezikih. Večkratni opomini od strani deželnega predsednika niso nič pomagali, dokler se ni v zmislu navedenega § 42. deželnega reda predložila zadeva cesarju v rešitev, ki je s sklepom od 28. junija 1872 zaukazal, da se morajo vse predloge na deželni zbor napravljati v obeh deželnih jezikih. Utemeljeval se je ta sklep tako, da napravljanje predlog v samonemškem jeziku nasprotuje členu XIX. drž. osnovnih zakonov od 21. dec. 1867 št. 142.

V vašem slučaju bo pa tudi lahko dokazati, da je postopanje deželnega odbora v nasprotju z navedenim členom XIX. osn. drž. zak., ker je že državno sodišče jasno razsodilo, da odgovarja tej zakoniti določbi poslovanje deželnega odbora le tedaj, če slovenske dopise slovenskih občin ne samo sprejema, ampak tudi slovensko rešuje.

26. Gospod J. M. v L.

Vprašanje: Pri našem davčnem uradu služi praktikant, ki še ne spada v uradniške činovne razrede. Ali ima tudi on privilegovano volilno pravico pri občinskih volitvah?

Odgovor:

Vsake vrste praktikantje bodisi pri davčnem uradu, pri sodišču ali v politični službi imajo privilegovano volilno pravico pri občinskih volitvah pod pogojem, če so položili službeno prisego.

27. Gospod J. M. v L.

Vprašanje: Ali imajo davkoplačevalci, ki plačujejo od posestva ali obrti v različnih občinah davek, tudi po vseh dotičnih občinah volilno pravico?

Odgovor:

Da, aktivno volilno pravico imajo davkoplačevalci po vseh onih občinah, kjer jim je kakoršensibodi direktni davek predpisan.

28. Gospod J. M. v L.

Vprašanje: Gospod A. je uradnik južne železnice. V občinske volilne imenike je bil vpisan kot davkoplačevalec. Po sestavi imenikov je pa bil službeno pre-

stavljen iz našega kraja. Na dan volitve se je zgledil pred komisijo gospod B. kot njegov pooblaščenec ter volil, češ da ima A. ta dan službo, je torej zadržan v javnih poslih in sme voliti po pooblaščenca. Komisija je gospoda B. pustila voliti ali je to pravilno?

Odgovor:

Služba pri vsaki železnici je javna služba. Res je sicer, da je južna železnica privatna in ne državna železnica, a kljub temu so posli, ki jih po svojih uslužbencih in uradnikih opravlja, javni posli. Vsled tega je čisto pravilno, če se trdi, da je železniški uslužbenec po javnih opravilih zadržan, če ima službo. Potemtakem sme tudi uradnik južne železnice, ki ima na dan volitve službo, voliti po pooblaščenca.

29. Gospod J. M. v L.

Vprašanje: Nedoletni A. ima v naši občini posestvo in je bil kot davkoplačevalec vpisan v volilni imenik. Za volitev je njegova mati podpisala pooblastilo brez sopodpisa varuhovega. Volilna komisija je pooblaščenca pustila voliti. Ali je pooblastilo brez sopodpisa varuhovega veljavno?

Odgovor:

Če je podpisala pooblastilo za nedoletnega posestnika A. njegova zakonska mati, je pooblastilo veljavno brez podpisa varha. Pri zakonskih otrocih, ki nimajo očeta, je pravi varh ozir. varhinja mati. Osebo, ki jo sodišče materi določi za pomoč, je samo s o v a r h. Zakonskega otroka zastopa mati sama.

(Dalje prili.)

Dodatek

k vprašanju glede uporabe šolskega poslopja.

Dobili smo svoj čas vprašanje, če sme imeti nadučitelj v šolskih prostorih sestanke (politične in društvene), dalje razne pevske ali telovadne vaje neučencev. Naš odgovor se je glasil, da šolski voditelj k temu ni upravičen brez dovoljenja hišnega gospodarja, kot kakoršen ima nastopati krajni šolski svet po svojem načelniku.

Sedaj smo pa dobili v roke precej novo sodbo upravnega sodišča od 6. decembra 1906, št. 13.037, Budw. št. 4826, ki zastopa še bolj strogo stališče kot mi, namreč to, da se niti z dovoljenjem hišnega gospodarja ne sme rabiti šolskih prostorov v druge kot šolske namene t. j. v poučevanje šoloobveznih otrok.

V ložje razumevanje navedemo cel slučaj: Mestna občina Hohenems (Predarlško) je sezidala novo šolo z lepo telovadnico. Sklenila je pa s tamošnjim telovadnim društvom pogodbo, da bo prepuščala telovadnico v društvene telovadne namene. Okrajni šolski svet v Feldkirchnu je mestni občini naznanil, da to ni dopustno, čeravno je občina lastnica šolskega poslopja ter izrekel, da je taka pogodba neveljavna.

Na pritožbo občine Hohenems je deželni šolski svet to odločbo okr. šol. sveta potrdil in je bila tudi pritožba na upravno sodišče brez vspcha.

Če torej niti hišni gospodar (občina ali šolski okoliš, zastopani po svojih javnih funkcionarjih) ne smejo uporabljati šolskega poslopja v druge kot prave ljudsko-šolske namene, pristoji tem manj ta pravica šolskemu voditelju in še celo proti izrecni volji krajnega šolskega sveta.

Ako se torej šolski vodja ne uda naredbi krajnega šolskega sveta in še vedno rabi šolske prostore za razne sestanke, Vam ne bo preostalo družega, kot se obrniti na

okrajni šolski svet za pomoč. Sklicujte se pri tem na gori navedeno sodbo upravnega sodišča, ki izreka načelo, da se šolski prostori ne smejo rabiti za kaj drugega, kot za ljudskošolsko poučevanje šoloobveznih otrok.

Razne vesti.

Zavarovanje poljskih delavcev na Danskem.

Danski minister notranjih zadev je predložil zbornici zakonski načrt za zavarovanje poljskih delavcev. Zavarovanje bo prisilno in se bo tikalo le onih poljedelskih in in gozdarskih podjetij, ki plečujejo čez 12.000 K letnega davka. Manjši posestniki morajo pristopiti prostovoljno in država plača zanje polovico doneskov. Ta letni državni prispevek je določen na 165.000 K. Na podoben način hočejo preurediti to zavarovanje na Nemškem.

Milostni čin vladarjev. — Amnestija za vojaške nabornike, ki so se odtegnili naborom in one, ki so zamudili vojaške dolžnosti. Najviši odlok je datiran dne 26. novembra 1907 in se glasi: 1. Vsem onim vojakom armade in vojne mornarice, ki se nahajajo v zaporu zaradi tega, ker se niso odzvali poklicu v vojno službo ali ker so se ji odtegnili z dezercijo, opusti se dne 2. decembra 1907 vsaka nadaljna, oziroma ostala kazen. 2. Vsem pripadnikom armade in vojne mornarice, ki so v preiskavi zaradi omenjene krivde, ki so jo zakrivali pred 2. decembrom 1907. dalje oni, katere se kazenski zasleduje, oziroma ki še le pričakujejo kazenskega postopanja ali pa tudi disciplinarne kazni, opusti se vsako nadaljno postopanje in vse kazni, in sicer onim, ki še niso v preiskavi pod tem pogojem, da se v teku dobe od 2. decembra 1907 do 1. decembra 1909 javijo osebno (prostovoljno) katerikoli bodisi politični ali pa vojaški oblasti avstrijske države. Vsem onim pripadnikom armade in vojne mornarice, ki morajo radi hudodelstva dezercije na podlagi sodnega izreka vsled podaljšanja aktivne službe služiti čez postavno službeno dobo, opusti se obveznost podaljšanja službe z 2. decembrom 1907, in sicer onim ki že služijo in pa onim, ki imajo še le pričakovati kazni. 4. Opustitev preiskave in kazni pa se nanaša na one, ki so zakrivali hudodelstvo ali prestopok po § 6. z dne 28. junija 1890., oziroma zak. čl. XXI, iz leta 1890., in pa prestopok po § 4., zakona za Bosno in Hercegovino. 5. Vsi ki so bili v onem času, ko prosijo za amnestijo, kot beguni razglašeni, torej pri svojih oddelkih črtani — izgube svoje šarže, ki so jih imeli ob času dejanske službe. 6. Vsem ki bodo deležni amnestije v smislu točke 1. in 2. v šteje se ona doba med tem časom, ko so se v evidenci vodili kot beguni, — v službeno dobo. — Zamujeno vojaško aktivno službo in osem tedensko službo morajo pa nadomestiti v teku splošne službene dobe. — Zamujenih orožnih vaj ni treba nadomestiti. 7. Če pridejo v stik z delikti, ki pridejo v poštev pri amnestiji, še druga kaznjiva dejanja, — ne izključuje to kaznivih oseb od amnestije, če se obsodba še ni izvršila. — Vendar pa ostanejo odgovorni za druga kaznjiva dejanja, ki pri amnestiji ne pridejo v poštev.

Pomnožitev domobranskih čet. Kakor znano, je že pretečeno leto min. fcm. Schönaich z ozirom na ustanovitev topništva pri deželni brambi. Kakor poročajo listi, bo uprava deželne brambe v kratkem stopila pred parlament z zahtevo da se zviša kontingent novincev deželne brambe. Zvišala se bo deželna bramba za okoli 4000 mož, od katerih jih pride v proračun za leto 1908 960. To zvišanje utemeljujejo z ustanovitvijo osmih, oziroma enajstih oddelkov za strojne puške in pa s topništvom deželne brambe. S pomnožitvijo domobranskih čet se bo seveda zvišal proračun. Proračun deželne brambe znaša prihodnje leto 1908 78.713.752 K, od teh odpade na deželno brambo 51.751.803 K med tem ko se bo ostanek porabil za državno policijo, orožništvo in vojaško pripravo.

Ne v Ameriko! Slovensko ljudstvo vseh kronovin se še vedno trumoma izseljuje v Ameriko. Vleče jih tje nada na boljšo bodočnost. Prosimo s tem naše gg. župane, svetovalce in tajnike, naj opozore ljudi na naslednji dopis ameriškega Slovenca g. Franka Sakserja: Finančna kriza je pri nas v Zjedinjenih državah postala zelo občutna. Gotovega denarja ni nikjer dobiti. Ljudje, kateri imajo hranjene denarje v dobrih narodnih bankah, ne dobe novcev, razven malih vsot, kar je pa nad 100 dolarjev, morajo odpovedati na 60 dni. Trgovske banke plačujejo le s čeki. Po Wall Street ponujajo ta teden za 1000 dolarjev 1020 dolarjev v dobrih čeki. Kdor ima gotov denar, ga tišči in ne izda več, nego kar najhujše potrebuje. Največje banke in trustne družbe tišče denar in ga še iščejo; zvezno vlado prosijo, da bi jim tiskala papirnati denar, v koliko bodo te prošnje uslišane se še ne ve. Newyorški Clearing House bode izdaval certifikate namesto gotovega denarja; temu sledi Clearing House v Chicagi in drugod. Vsled pomanjkanja gotovega denarja so pa prisiljena velika podjetja zapreti svoje tovarne, kakor Westinghouse pri Pitsburgu, Pa.; v državi Montani baje postopa nad 10.000 delavcev; enako hudo je na zapadu, a to vsled pomanjkanja gotovega denarja. Tovarnarji ne morejo delavcev plačevati v gotovini, s čeki jim ni nič pomagano, ker ga redko kdo ali nihče ne menja. Železnice so iz ravno tega vzroka odslovile na tisoče delavcev in vsi parniki, ki vozijo v Evropo, so prenapolnjeni, ljudje beže domu. Komur je blagor naših rojakov pri srcu, naj nikogar ne vabi sedaj v Zjedinjene države. Častito duhovščino, učitelje in slovensko časopisje prosim, da opozore naš dobri narod na težave pri nas in naj mu prigovarjajo, da se ne izseli to zimo v Zjedinjene države, ker ne obeta ne dela ne jela. Ker mi je vedno pri srcu naš dobri narod in poznam razmere predobro, zato apeliram na slovensko inteligenco, da svari pred izseljevanjem v Zjedinjene države, dokler se razmere ne izboljšajo.

Dve razzodbi upravnega sodišča o šolskih zadevah. Upravno sodišče je izdalo dve razzodbi v šolskih zadevah, ki sta načelne važnosti:

Prva se bavi s sledečim slučajem: Učitelj na Nižjeavstrijskem je zahteval, da se mu povrne premajhna vrednost njegovega naturalnega stanovanja. On da je upravičen dobivati 160 K stanarine ali pa naturalno stanovanje. Njegovo stanovanja pa da je vredno komaj 12 K, zato zahteva denar namesto stanovanja. Od vseh inštanc zavržen, se je obrnil slednjič do upravnega sodišča, ki je razzodilo: Ker je 160 K odškodnina za naturalno stanovanje, mora biti stanovanje tudi toliko vredno. Ker je pa stanovanje vredno samo 12 K, je upravičen učitelj zahtevati postavno vsoto.

Druga razsodba se bavi z narodnostjo članov krajnega šolskega sveta, Občinski odbor v Karlinu na Českem je poslal v tamošnji nemški krajni šol. svet 4 češke člane. Deželni šolski svet in učno ministrstvo sta to imenovanje razveljavila, češ, da imenovani niso nemške narodnosti. Občinski svet karlinski se je pritožil na upravno sodišče, ki je razveljavilo odlok učnega ministrstva, ker ni utemeljen v postavi. Upravno sodišče utemljuje svojo sodbo s sledečim razlogom: H kateri narodnosti kdo pripada, se da dognati samo po njegovi lastni izjavi pri pristojni oblasti, preiskovanje domovine in domovinskih razmerji pa je brez vsake vrednosti, kajti narodnost je samo stvar čustva. Na to razsodbo se bodo gotovo v jezikovno mešanih deželah vedno sklicevalee oblasti.

Zakon proti alkoholu. Znano je, koliko zla prihaja od alkohola za poedine, za družine, občine in cele narode. Da se temu pomaga, izdelal je rumunski finančni minister Emil Costinescu zakon o monopolu na pijačo, kateri bo v kratkem predložen parlamentu v Bukareštu. Glávne točke tega zakona so sledeče:

Uvedel se bo monopol na pijačo, katero bo država sama prodajala in katera bo morala biti naravna in dobra. Gostilne bodo v občinskih rokah, vodili jih pa bodo samo neporočeni ljudje, in sicer kot občinski uradniki.

Število gostiln se ne sme množiti; v vasi, kjer je pa manj nego 150 hiš, sme biti samo ena gostilna; kjer je pa manj nego 150 hiš, se sme otvoriti gostilna le v tem slučaju, ako pet kilometrov na okoli ni nobene vasi z gostilno.

Prepovedano je dajati pijačo na upanje ali na blago (žito i dr.). Plačati se mora vedno takoj in v gotovem denarju.

Gostilne se zapirajo vsaki dan ob 8. uri zvečer; ob nedeljah in praznikih morajo biti zaprte tudi dopoldne.

Po gostilnah so vsake vrste igre prepovedane. Pijače se ne sme dajati pijanim osebam in onim, kateri še niso spolnili 16 leta. Kdor se v pijanem stanju skrega ali stepe, ali pade na ulici, bo kaznovan prvi pot z 20 kronami, drugič z 48urnim zaporom in tretjič dobi tri dni zapora. Ko prestane to zadnjo kazen, se zapiše njegovo ime v register pijancev, katerim je po gostilnah prepovedane dajati pijačo.

Ta zakon bo gotovo veliko koristil rumunskemu narodu. Kdaj bomo pa v naši ljubi Avstriji prišli do vsaj temu podobnega zakona?

Gospodarski promet med Avstrijo in Ogrsko.

Avstrija dobila je iz Ogrske l. 1906:

pšenice	6	mil. kvintalov	vredno	99	mil. K
rži	29	"	"	39	"
ovsa	2	"	"	34	"
ječmena	25	"	"	39.5	"
turščice	2	"	"	28.4	"
moke	66	"	"	164	"
volov	173	tisoč glav	"	78	"
bikov	27	"	"	12	"
krav	42.9	"	"	15	"
svinj	427	"	"	60	"
konj	21	"	"	11	"
žive perotnine	4	milijone	"	6.5	"
mrtve	78	tisoč meterc.	"	12.6	"
slanine	126	"	"	15.4	"
vina	811	" hektol.	"	28	"
železne rude	4.9	mil. mtc.	"	8.4	"
volne	60	"	"	17	"
pavolnih tkanin	47	"	"	17	"
usnja	38.9	"	"	18.8	"
podplatov	17	"	"	5.9	"

gornjega usnja	12	"	"	7.4	"
drugo usnje	8.8	"	"	5.4	"
železo surovo	232	"	"	1.9	"
železo (polfab.)	405	"	"	10.2	"
železni izdelki	199	"	"	11.6	"
stroji	51	"	"	5.5	"

Avstrija prodala je

l. 1906:

		tisoč mtc.	vredno	8	mil. K
sladkorja	273	"	"	11.5	"
vina	413	"	"	180	"
pavolnih tkanin	491	"	"	16	"
platnenih tkanin	28	"	"	20	"
perila	17	"	"	30	"
papirja	670	"	"	51	"
usnja	104	"	"	18	"
podplatov	53	"	"	110	"
volnenih tkanin	126	"	"	24.9	"
svilenih tkanin	6.5	"	"	21.5	"
moške obleke	22	"	"	12.6	"
ženske obleke	6.2	"	"	28.9	"
zornjega usnja	28.9	"	"	11.6	"
drugega usnja	21.7	"	"	27.7	"
usnjenih izeelkov	35	"	"	18	"
črevljev	23	"	"	1.8	"
rokavic	369	mtc.	"	7.8	"
razno usnjeno bl.	11.6	tisoč mtc.	"	14	"
stekla	385	"	"	11	"
glinastega blaga	834	"	"	3	"
surovo železo	217	"	"	12.6	"
polfabrikati	401	"	"	57	"
železnina	791	"	"	43	"
strojev	426	"	"		

To so le najvažnejše točke. Sploh je bil promet tak:

Leta 1906 se je:

	za K	dobilo iz Ogrske	prodalo na Ogrsko
1. kmetijskih pridelkov	605 mil. K	63 mil.	
2. rudokopskih	16	35	
3. polfabrikatov	96	158	
4. popolnih fabrikatov	363	921	
5. zlata in srebra	13	8	
6. Vsega vkup pridelkov	1096	1199	

Torej je Avstrija prodala na Ogrsko blaga v vrednosti 1199 milijonov kron, in kupila ga za 1096 milijonov kron. Bogvedi kakšnega dobička pri tem ni bilo, za 100 milijonov kron — se je sicer več prodalo, kot kupilo, tako da smo aktivni v medsebojnem računu.

Kar je Ogrska v Avstrijo izvozila, tehtalo je vkup 49 milijonov metercentov. Če bi bila morala izvažati svoj pridelek na Nemško ali v Švico, morala bi pri kvintalu nesti počrez 2 kroni več voznine, in kot država, ki izvažava toliko žita, bi morala pustiti carino, ter v inozemski prodajati recimo žito kvintal za 5 kron cenejše, to bi bilo pri 50 milijonov 250 milijonov K. Ogrska je torej na Avstrijo gotovo ne manj navezana, kakor mi na njo.

Listnica uredništva.

Gospod J. M. v T.: Čelega besedila dvornega dekreta od 22. julija 1821, št. 1045 ne moremo priobčiti. Prosimo, da stavite tozadevno vprašanje, ki Vas iz dotičnega dekreta zanima!

Županstvo Zalog pri Komendi. Stavljene vprašanja ne razumemo. Prosimo, da ga nam stavite še enkrat nekoliko obširneje.

Gospod H. Ž.: Občni državljanski zakonik se je svoj čas dobival v slovenskem jeziku. Danes ga ni več po knjigarnah. Morebiti Vam ga kaka knjigotržnica (antikvarijat) oskrbi kak star izvod. Tudi zbirka političnih zakonov, na katere se včasih sklicujemo pri vprašanjih in odgovorih ni več dobiti po knjigotržnicah — niti v nemškem jeziku. Na vpogled jih dobite še pri deželni vladi ali pri kakem deželnem ali okrožnem sodišču. Pa še tam težko!